

Valet av passivform i modern svenska

Elisabet Engdahl

På svenska finns det två produktiva sätt att uttrycka passiv: en morfologisk passiv, som bildas med *-s*, och en perifrastisk passiv, som bildas med ett hjälpverb och perfekt particip.

- (1) a På 1700-talet **talades** franska vid hovet
b Hon **blev överkörd** av tåget

I en del fall är passivformerna utbytbara, men i de flesta fall är de det inte, vilket vi ser om vi byter passivformerna i ovanstående exempel.

- (2) a *På 1700-talet **blev** franska **talat** vid hovet
b ? Hon **kördes över** av tåget

Syftet med denna uppsats är att diskutera några faktorer som påverkar valet av passivform i nutida svenska. Jag kommer inte att beröra de mer övergripande frågorna när man använder passiv eller vilka sorters verb som förekommer i passiv. Denna undersökning har gjorts inom projektet NORDSEM (Jämförande semantik för nordiska språk) där syftet är att undersöka främst semantiska skillnader mellan danska, norska och svenska.¹ Följaktligen kommer jag även att göra vissa jämförelser med passivbruket i danska och norska. Undersökningen är till stor del korpusbaserad. För svenska har jag använt PAROLE-korpusen vid Språkbanken vid Göteborgs universitet.² Detta är en morfologiskt taggad skriftspråkskorpus omfattande cirka 25 miljoner ord baserad på texter från 1976-1997 varav cirka 15% är romaner, 80% tidningstext och resten författningstext m.m. För norska har jag använt Bokmålskorpusen på 18,5 miljoner ord vid Tekstlaboratoriet vid Universitetet i Oslo (10% romaner, 52% tidningar och 38% författningstext). I denna undersökning tittar jag bara på skriftspråk och kan följaktligen inte säga något om eventuella skillnader mellan tal och skrift. Skillnader mellan olika skriftspråksgenrer tas inte heller upp.³

¹ NORDSEM är ett samarbetsprojekt mellan Göteborgs universitet, Handelshögskolan i Köpenhamn och Universitetet i Oslo som finansieras av NOS-H 1998-2000. För ytterligare information se projektets hemsida <http://www.ling.gu.se/research/projects/nordsem/>

² Jag tackar Daniel Ridings, som ställt samman PAROLE-korpusen inom projektet LE2-4017, för benägen introduktion till korpusundersökningens möjligheter.

³ Inom ramen för denna uppsats kan jag enbart ta upp de viktigaste faktorerna. För en översikt över relevanta faktorer och deras vikt i de olika språken hänvisar jag till Engdahl (1999).

Yttrandets funktion

En viktig faktor som i hög grad bestämmer passivform är yttrandets användning. I vissa användningar är enbart *s*-passiv möjligt. Detta gäller t.ex. på anslag (3), i regler (4) och när ett yttrande används som en varning (5).

- (3) a Dörren **öppnas** utåt *anslag*
b *Dörren **blir öppnad** utåt
- (4) a I bisatser placeras *inte* framför det finita verbet *regel*
b *I bisatser **blir inte placerat** framför det finita verbet
- (5) a Dörrarna **stängs!** *varning*
b *Dörrarna **blir stängda!**

I danska och norska uttrycks anslag, regler och varningar på samma sätt. I danska och norska grammatiker nämns vidare att *s*-passiv används företrädesvis för generiska satser och påbud medan *bli*-passiv används för att beskriva enstaka händelser (se t.ex. Mikkelsen 1911:381 och Western 1921:159-161, Faarlund et al. 1997:514). En begränsning är att *s*-passiv bara används produktivt i presens och infinitiv. Heltoft (1994) och Heltoft & Falster Jakobsen (1996) menar att skillnaden mellan *s*-passiv och *bli*-passiv utvecklats till att uttrycka en modusskillnad i modern danska. *s*-passiv förknippas med objektivt modus – d.v.s. utsagans giltighet är oberoende av talaren – medan *bli*-passiv uttrycker subjektivt modus – utsagans giltighet måste förankras i enskilda händelser. Heltoft & Falster Jakobsen anför följande minimala par som exempel på denna skillnad i hur de olika passivformerna tolkas.

- (6) a Der **tales** ikke mere dansk i Skåne *generisk tolkning (D)*
b Der **bliver** (ofte) **talt** dansk i Skåne *enstaka händelse (D)*

(6a) uttrycker ett faktum om språksituationen i Skåne. Danska är inte längre det officiella språket i Skåne. Inte desto mindre kan man samtidigt hävda (6b) eftersom det förekommer att danskar reser över Sundet och talar danska i Skåne. Utnyttjas skillnaden i passivform för denna kontrast även i svenska? De svenska motsvarigheterna ges i (7).

- (7) a Det **talas** inte längre danska i Skåne *generisk tolkning*
b ?? Det **blir** (ofta) **talat** danska i Skåne ??
c Det **talas** (ofta) danska i Skåne *enstaka händelse*

I svenska används *s*-formen både för den generiska utsagan och när det faktiskt förekommer enstaka fall av dansktalande. Däremot låter *bli*-passiven i (7b)

egendomlig. Det verkar alltså som *s*-passiv har fler användningsmöjligheter i svenska än i danska och det är helt klart den omarkerade passivformen (Heltoft 1994).

Semantiska faktorer

I *Svenska akademiens grammatik* (SAG 4:359-404) görs en grundlig genomgång av de olika passivformerna och när de används. Bland de faktorer som tas upp kan nämnas verbets aktionsart, semantiska roller och satsens informationsstruktur. Jag kan inte här gå in på alla faktorer utan nöjer mig med att belysa några speciellt viktiga. Om vi går tillbaka till kontrasterna mellan (1) och (2), kan vi lägga märke till att det enda fall där *bli*-passiv låter naturlig är i (1b), där subjektet *hon* betecknar en levande varelse. I SAG 4:400 nämns att *bli*-passiv oftare tar animata subjekt än andra subjekt. För att se efter i vilken mån **animathet** påverkar valet av passivform undersökte jag korrelationen mellan passivform och subjektets animathet i 100 slumpvis utvalda exempel från PAROLE-korpusen i Språkbanken. För att kunna jämföra med förhållanden i norska, gjorde jag även motsvarande undersökning av 100 norska exempel från bokmålskorpusen på Tekstlaboratoriet vid Oslo universitet.⁴ Resultaten visas i Tabell 1.

TABELL 1. *Antal animata subjekt vid olika passivformer*

Svenska	<i>s</i> -pass	<i>bli</i> -pass	Norska	<i>s</i> -pass	<i>bli</i> -pass
<i>Anim subjekt</i>	31%	88%		40%	63%

Vi ser att 88% av *bli*-passiverna hade animata subjekt i svenska jämfört med 31% av *s*-passiverna. Även i norska är animata subjekt vanligare vid *bli*-passiv (63%) än vid *s*-passiv (40%), men skillnaden är inte lika markant som i svenska.

Låt oss titta närmare på samspelet mellan *bli*-passiv och typen av subjekt. Eftersom animata subjekt är i sådan majoritet verkar det sannolikt att *bli*-passiv föredras i svenska när subjektet är kapabelt att uppleva den påverkan som uttrycks genom det passiva verbet. I SAG (4:390, 400) påpekas också att man väljer *bli*-passiv när subjektet i någon mån kan påverka skeendet, t.ex. genom att inte hindra att det sker. Detta tyder på att det inte är subjektets animathet i sig som är avgörande för valet av passiv utan snarare huruvida man beskriver en händelse

⁴ PAROLE-korpusen är en ordklassstaggad korpus på 25 miljoner ord. I nuläget kan man inte göra randomiserade sökningar. Jag har försökt kompensera för detta genom att ta fram de 1000 första beläggen med verb i *s*- respektive *bli*-passiv och undersöka vart tionde. Eftersom passiva verb är relativt frekventa, tror jag att samtliga belägg kom från romaner, den texttyp som genomsöks först i PAROLE. Från bokmålskorpusen på 18 miljoner ord, som är sorterad efter texttyp, tog jag därför fram 1000 belägg på *s*- respektive *bli*-passiv från skönlitterära texter.

där subjektet har **kontroll** över skeendet. Sundman (1983) diskuterar flera fall där subjektets kontroll är viktig.

- (8) a Tappa inte glaset! Sundman (1983)
 b ?Tappa glaset!
- (9) a **Bli** inte **rånad** i Chicago!
 b ? **Bli rånad** i Chicago!
- (10) a ***Rånas** inte i Chicago!
 b ***Rånas** i Chicago!

Sundman visar att verb som *tappa* som betecknar ett ofrivilligt, okontrollerbart, handlande inte kan användas i positiv imperativ (annat än som en regianvisning el.dyl.). Däremot kan verbet användas i nekad imperativ, som då tolkas som att den tilltalade uppmanas att se till att handlingen inte kan inträffa. På liknande sätt kan man tolka den nekade imperativen med *bli*-passiv i (9). Den tilltalade anses kunna undvika att utsätta sig för situationer där risken att bli rånad är stor. Däremot är den aktiva imperativen i (9b) mindre naturlig eftersom den tilltalade inte har kontroll över när rånare i Chicago faktiskt slår till.⁵ Motsvarande exempel med *s*-passiv i (10) är svåra att tolka.

Tendensen att välja *bli*-passiv när subjektet har kontroll över skeendet framträder särskilt tydligt i valet av passiv infinitiv efter olika typer av verb. Subjektorienterade verb som betecknar en attityd som kräver ett animat, intentionalt agerande subjekt tar ofta *bli*-passiv i komplementet (11), medan subjekt-autonoma verb som modala hjälpverb ofta konstrueras med *s*-passiv. Detta gäller särskilt om subjektet är inanimat (12a) medan animata subjekt uppträder i båda passivformerna (12b,c).

- (11) a Han säger att han *vill bli undersökt*/[?]undersökas SAG 4:400
 b Jag *vägrar* att **bli överröstad**/[?]överröstas av er SAG 4:390
- (12) a Han säger att saken *måste undersökas*/[?]*bli undersökt* SAG 4:400
 b Alla *måste behandlas* med respekt och anständighet PAROLE
 c Alla *måste bli behandlade* med respekt och anständighet

Den faktor som ägnas störst utrymme i SAGs behandling av de olika passivformerna och valet mellan dem är **aktionsart**. Här följer SAG en tradition som haft stort inflytande i svensk grammatik (se t.ex. Björnström 1904, Beckman 1916, Thorell 1973). Det sägs att verb med avgränsad aktionsart gärna uttrycks med *bli*-passiv, särskilt om början på eller resultatet av det nya tillståndet framhävs.

⁵ SAG (4:390 not 1) tar upp följande exempel med en positiv imperativ i *bli*-passiv:

(i) *Bli omskött* av världens mest serviceinriktade personal.

Här är det naturligt att tolka imperativen som *låt dig bli omskött* vilket i kontexten framstår som något önskvärt för den tilltalade.

Verb med oavgränsad aktionsart uttrycks ofta med *s*-passiv, särskilt om själva verbhandlingen står i centrum. Här är ett exempel på hur man resonerar:

Eftersom *bli*-passiv typiskt har avgränsad betydelse (antingen så att den avser en i sig avgränsad aktion eller inträdandet av en oavgränsad aktion) kommer *s*-passiv att väljas när talaren vill tala om en oavgränsad process utan att aktualisera dess slut eller början, särskilt när aktionen inte är otvetydigt processuell [...]

Detta dataregister *disponerades* /?blev *disponerat* bara av staben. SAG 4:398

Det intryck läsaren får är att språkbrukaren kan välja mellan *disponerades* och *blev disponerat* beroende på hur aktionen beskrivs. Frågan är dock om det finns en verklig valmöjlighet. En snabb titt i PAROLE visar att *disponera* i *s*-passiv förekommer 20 gånger medan *bli*-formen inte förekommer alls. Detta kan ju vara en tillfällighet eftersom *disponera* inte är ett särskilt vanligt verb. För att ta reda på huruvida man i modern svenska faktiskt utnyttjar båda passivformerna gjorde jag en undersökning i PAROLE-korpusen av några frekventa verb.⁶ Resultatet visas i Tabell 2. Jag har delat in verben i två grupper.

TABELL 2. Antal olika passivformer hos några frekventa svenska verb

I	<i>s</i> -form	<i>bli</i> -form	II	<i>s</i> -form	<i>bli</i> -form
<i>dricka</i>	105	0	<i>acceptera</i>	76	34
<i>skriva</i>	895	7	<i>behandla</i>	832	41
<i>stänga</i>	390	0	<i>döda</i>	690	29
<i>tala</i>	854	0	<i>erbjuda</i>	529	27
<i>äta</i>	109	0	<i>mörda</i>	272	47
<i>öppna</i>	764	0	<i>välja</i>	598	39

Som framgår av tabellen används verben i grupp I så gott som uteslutande i *s*-form. Vi kan notera att grupp I inkluderar flera verb med avgränsad aktionsart såsom *öppna* och *stänga*. Om aktionsart vore en avgörande faktor skulle vi väntat oss att dessa skulle vara vanligare i *bli*-passiv, men de formerna förekommer över huvud taget inte. Bland verben i grupp II förekommer däremot *bli*-former, även om *s*-formerna är vanligare. Vad har då verben i grupp II gemensamt, som särskiljer dem från grupp I? Svaret är att samtliga verb i grupp II kan användas med animata objekt i aktiv form, d.v.s. de får animata subjekt i passiv.

⁶ De olika *s*-formerna av ett verb får man fram i PAROLE genom en disjunktiv sökterm som i (i):

(i) "(accepteras|accepterades|accepterats)"

För att hitta alla förekomster av *bli*-passiv använde jag söktermer som i (ii)

(ii) "(bli|blir|blev|blivit)" [][0,2] [word="acceptera.*" & msd="AF.*"] within S

d.v.s. alla belägg där en form av *bli* följs av perfektparticipformen av *acceptera* med upp till två godtyckliga ord emellan.

Verben i grupp I används däremot normalt inte med animata objekt i aktiv form eller med animata subjekt i passiv form. Återigen ser vi alltså att animathet spelar en stor roll för huruvida ett verb kan användas i *bli*-passiv eller inte.⁷ Vi bör vidare lägga märke till att även om ett verb normalt kräver ett animat objekt, som *döda*, så betyder det inte att *bli*-formen automatiskt är den vanligaste i passiv. I detta fall är *s*-passiv cirka 20 gånger vanligare än *bli*-passiv vilket befäster intrycket att *s*-passiv i svenska är den omarkerade formen. *s*-passiv kan användas med både animata och icke-animata subjekt, medan *bli*-passiv är markerad och har stark preferens för animata subjekt.

Resultatet att en stor grupp frekventa transitiva verb i svenska över huvud inte används i *bli*-passiv var överraskande för mig. Jag undrade varför den svenska översättningen av det danska exemplet i (7b) lät så dålig och varför jag inte kunde tolka det som en utsaga om enstaka händelser, vilket tydligen är fallet med den danska motsvarigheten.

(7)	a	Det talas inte längre danska i Skåne	<i>generisk tolkning</i>
	b	?? Det blir (ofta) talat danska i Skåne	??

Först när jag med hjälp av korpusökningar fick klart för mig att *blir talat* och *blev talat* över huvud inte används i modern svenska, insåg jag att *bli*-passiven inte var helt produktiv och att den var underkastad andra semantiska restriktioner än de som brukar nämnas i grammatikerna. Såvitt jag vet är SAG den första svenska grammatik som tar upp animathet som en relevant faktor för valet av *bli*-passiv. Det nämns varken av Björnström, Beckman eller Thorell. Detta kan antingen bero på en förändring i bruket av *bli*-passiv i svenskan under 1900-talet, eller på att tidigare forskare inte har uppmärksammat animathetens roll. Detta behöver klarläggas genom ytterligare forskning.

En jämförelse med norska kan vara instruktiv.⁸ I tabell 3 visas antalet *s*- och *bli*-former för norska motsvarigheter till de svenska verben i tabell 2. Eftersom *s*-formen på norska inte används allmänt i preteritum och perfekt har jag här bara undersökt presens och infinitiv av de båda passivformerna.

⁷ Förklaringen till att *skriva* som ensamt verb i grupp I förekommer i *bli*-passiv tror jag har att göra med att skrivande vanligtvis leder till ett konkret resultat, t.ex. en bok eller en artikel, i motsats till öppnande och stängande.

(i) Dagen därpå, den 6 maj, **blev** ingen rapport **skriven** PAROLE

⁸ Det är för närvarande inte möjligt att replikera den svenska undersökningen på danska eftersom det inte finns en stor ordklassstaggad dansk korpus, men arbete på att sammanställa en sådan pågår.

TABELL 3. *Antal olika passivformer hos några frekventa norska verb*

I	s-form	bli-form	II	s-form	bli-form
<i>drikke</i>	23	2	<i>akseptere</i>	160	59
<i>skrive</i>	327	41	<i>behandle</i>	> 1000	284
<i>lukke</i>	73	9	<i>drepe</i>	42	82
<i>snakke</i>	99	12	<i>invitere</i>	61	48
<i>spise</i>	35	17	<i>myrde</i>	9	13
<i>åpne</i>	424	44	<i>velge</i>	683	95

Det första vi lägger märke till är att båda passivformerna förekommer i båda grupperna i norska. Detta är precis vad vi skulle vänta om valet av passivform i norska till stor del styrs av huruvida man vill uttrycka ett generiskt påstående eller beskriva en enstaka händelse. Vidare kan vi konstatera att *bli*-formerna överlag är mer frekventa än i det svenska materialet, där *s*-formen är den vanligaste för samtliga undersökta verb. Det är möjligt att animathetsfaktorn spelar en viss roll i norska eftersom vi i grupp II hittar några verb (*drepe*, *myrde*) där *bli*-formen är betydligt vanligare än *s*-formen och detta förtjänar en noggrannare undersökning.

Lexikala faktorer

Vi har konstaterat att enbart en delmängd av de passiverbara verben i svenska används i *bli*-passiv, nämligen de som tar animata objekt i aktiv och följaktligen animata subjekt i passiv. Om man tar fram konkordanser av verb som används både med *s*-passiv och *bli*-passiv framträder ofta betydelsenyanser hos verben. Låt oss titta på några belägg med verbet *anta* från PAROLE.

- (13) a Lördagens slutbud, som **antogs** av församlingen
 b när deklarationen om kvinnors rättigheter **antogs** av FN
 c om ett sådant uttalande **antogs** av föreningen
 d I det program som **antogs** av kongressen
 e Det här förslaget kan inte **bli antaget** i nuvarande form
- (14) a Så Karin Johnsson **blev antagen** som första utländska elev
 b Vi var tjugofyra förhoppningsfulla som **blev antagna**
 c För tre år sedan **blev** hon **antagen** efter att ha lämnat arbetsprover
 d De som har goda betyg har inga problem att **bli antagna**
 e I höst **antogs** bara hälften av dem som valt kinesiska
- (15) a Inlärningen **antas** bli mer effektiv om man delar upp skolklasser
 b På sikt **antas** bolagen tjäna på vinstdelningen
 c och svårigheter att hitta en billigare lägenhet **antogs** spela in
 d Rântan har **antagits** vara 10 procent
 e Det **antogs** att rån måste ha varit motivet

Jag har grupperat exemplen efter olika betydelser hos verbet *anta*. Exemplet i (13) handlar alla om något abstrakt som accepteras av en organisation. I (14) har vi exempel på antagning av elever till en utbildning och i (15) har verbet snarast betydelsen 'hålla för troligt'. Vi kan också notera att agenten ofta är uttryckt i (13) och att samtliga subjekt i (14) är animata. Om vi ser på korrelationen mellan betydelse och passivform ser vi att *bli antagen* företrädesvis används i betydelsen 'antagning till utbildning'. I den betydelsen uttrycktes 90% av beläggen med *bli*-passiv. Betydelsen 'acceptera' uttrycktes i 98% av fallen med *s*-passiv, och betydelsen 'hålla för troligt' uttrycktes uteslutande med *s*-passiv. Genom konkordanserna blir vi alltså uppmärksamma på ett systematiskt samband mellan form och betydelse. Detta samband ingår säkert i infödda svenskars språkförmåga, men det är sällan påtalat i lexikon eller i grammatiker för inlärare.

Återigen ser vi att *s*-passiven är ommarkerad. Den kan användas i alla betydelser, även 'antagning till utbildning'. (13e) visar att *bli*-formen inte är utesluten i betydelsen 'acceptera'. Däremot finns det inga belägg där betydelsen 'hålla för troligt' uttrycks med *bli*-passiv.

Syntaktiska faktorer

Det finns ytterligare skillnader mellan exemplen i (13) och (14) å ena sidan och dem i (15) å andra sidan. Vad exemplen i (13) och (14) beträffar kan man byta passivform och få ett mer eller mindre acceptabelt resultat.

- (13') a Lördagens slutbud, som **blev antaget** av församlingen
 b när deklarationen om kvinnors rättigheter **blev antagen** av FN

- (14') a Så Karin Johnsson **antogs** som första utländska elev
 b Vi var tjugofyra förhoppningsfulla som **antogs**

(13') och (14') är fullt möjliga svenska yttranden, även om många föredrar originalversionerna. Med exemplen i (15) förhåller det sig annorlunda.

- (15') a *På sikt **blir** bolagen **antagna** tjäna på vinstdelningen
 b *Räntan har **blivit antagen** vara 10 procent
 e ? Det **blev antaget** att rån måste ha varit motivet

(15a-d) involverar nexusinfinitiver, d.v.s. subjektet för det passiva verbet tolkas som subjekt för infinitiven, och här går det inte att byta ut *s*-passiv mot *bli*-passiv (SAG 4:397).⁹ (15e) är en operonlig konstruktion med extraponerering av

⁹ Det är värt att notera att *anta* i likhet med många svenska verb bara konstrueras med nexusinfinitiv i passiv, vilket betyder att det inte finns någon aktiv motsvarighet till (15a-d).

- (i) *På sikt antar man bolagen tjäna på vinstdelningen
 (ii) På sikt antar man att bolagen tjänar på vinstdelningen

det egentliga subjektet och sådana satser har oftast *s*-passiv. För mina öron låter (15'e) inte lika omöjligt som (15'a,b), men det finns inga belägg på sådana satser i PAROLE-korpusen. Preferensen för *s*-passiv märks tydligt i opersonliga passivkonstruktioner som i (16), där *bli*-formen inte används alls i samtida svenska, även om formen är möjlig med ett animat subjekt.

- (16) a Det **bjöds** på kaffe
b *Det **blev bjudet** på kaffe
c Vi **blev bjudna** på kaffe

Detta att *bli*-passiven är utesluten i vissa syntaktiska konstruktioner är en annan punkt där svenska skiljer sig från danska och norska. I dessa språk används båda passivformerna i dessa syntaktiska konstruktioner. Valet mellan dem bestäms återigen snarast av om utsagan beskriver något generellt eller en enstaka händelse.

- (17) a Skjelv som måles til 7 eller mer **anses** for å være kraftige skjelv (N)
b I dag er han tatt til nåde og **blir ansett** for å være en glimrende administrator
- (18) a Der **snydes** (D)
b Der **bliver snydt**

Exemplen i (18) är hämtade från Heltoft & Falster Jakobsen (36-37) och författarna säger att (18a) betyder ungefär 'folk brukar fuska'. (18b) kan man använda i en konkret situation, om någon närvarande faktiskt fuskar, eller som en förutsägelse. På svenska är bara *s*-formen möjlig och den kan användas med båda betydelseerna.

- (19) a Det **fuskas**
b *Det **blir fuskat**

Avslutning

I denna uppsats har jag konstaterat att *s*-passiv är den omarkerade passivformen i svenska. För att belysa när man använder den mer markerade *bli*-formen har jag använt ett förhållandevis stort skriftspråksmaterial, 25 miljoner ord svenskt skriftspråk från slutet av 1900-talet. Av undersökningen framgår att *bli*-passiv över huvud inte används vid många frekventa verb, som tar icke-animata objekt i aktiv form, oavsett aktionsart. De flesta förekomsterna av *bli*-passiv utgörs av verb som tar animata objekt i aktiv form. Jag tolkar detta som att semantiska egenskaper hos aktanterna är viktiga i svenska.

Jag har också gjort vissa jämförelser med danska och norska. Där framträder ett annorlunda mönster som kontrasterar med det svenska. I danska och norska är valet av *bli*-form snarare kopplat till semantisk-pragmatisk funktion: *bli*-

formen används för beskrivning av enstaka händelse. Det verkar alltså som att bruket av *bli*-form i svenska respektive danska och norska uttrycker två olika perspektiv. I svenska bestäms valet till stor del av semantiska faktorer som har att göra med satssubjektets förmåga att påverka och bli påverkad av aktionen, närmast ett satsinternt perspektiv. I danska och norska bestäms valet ur ett sats-externt perspektiv, av hur talaren väljer att beskriva aktionen. De två sätten att använda *bli*-form utesluter troligtvis varandra. Jag har svårt att tänka mig ett språk som använder den markerade formen för att uttrycka både händelsetyp och subjektets animathet. Ytterligare forskning behövs för att undersöka i vilken mån och under vilka perioder det dansk-norska perspektivet varit relevant i svenska och när subjektets animathet börjar spela en roll i svenska.

Litteratur

- Beckman, Natanael, 1964:[1916] Svensk språklära. Bonniers, Stockholm.
- Björnström, Ebba, 1904: Om några olika sätt att uttrycka passiv betydelse i nusvenskan. I: Språk och stil. 4. S. 198-237.
- Engdahl, Elisabet, 1999: The choice between *bli*-passive and *s*-passive in Danish, Norwegian and Swedish. NORDSEM Report 3.
- Faarlund, Jan Terje, Lie, Svein & Vannebo, Kjell Ivar, 1997 Norsk referansegrammatikk. Universitetsforlaget, Oslo.
- Heltoft, Lars, 1994: S-modus og perifrastisk modus. I: N.Jørgensen, Ch.Platzack & J.Svensson (Red.) Språkbruk, grammatik och språkförändring. En festskrift till Ulf Teleman. Inst för nordiska språk, Lunds universitet. S.155-165.
- Heltoft, Lars & Falster Jakobsen, Lisbeth, 1996: Danish Passives and Subject Positions as a Mood System. I: E.Engberg-Pedersen et al. (Red.) Content, Expression and Structure: Studies in Danish Functional Grammar. John Benjamins, Amsterdam. S.199-234.
- Mikkelsen, Kristian(1975:[1911] Dansk ordføjningslære. Hans Reitzells forlag, København.
- Sundman, Marketta, 1983: Control, subject and voice in Swedish. I: F.Karlsson (Red.) Papers from the Seventh Scandinavian Conference of Linguistics. Dept of General Linguistics, University of Helsinki.
- Teleman, Ulf, Hellberg, Staffan & Andersson, Erik 1999: Svenska Akademiens Grammatik. Norstedts Ordbok (i distribution).
- Thorell, Olof, 1973: Svensk grammatik. Scandinavian University Books, Stockholm m.fl.
- Western, August 1921: Norsk riksmålsgrammatikk. Kristiania

Källor

Oslo-korpuset av taggede norske tekster (bokmål): <http://www.tekstlab.uio.no/norsk/bokmaal/>
PAROLE en morfologiskt taggad korpus: <http://spraakdata.gu.se/lb/parole/>